

UNIVERSITATEA "NICOLAE TITULESCU" BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ

TEZĂ DE DOCTORAT
PROTECȚIA PENALĂ A VIEȚII PRIVATE
REZUMAT

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC
PROF. UNIV. DR. VASILE DOBRINOIU

DOCTORAND
RADU SLĂVOIU

BUCUREȘTI
2015

CUPRINS

ABREVIERI

CAPITOLUL I

CONCEPTUL DE VIAȚĂ PRIVATĂ

§1. Doctrina drepturilor omului. Origini, concept, conținut

§2. Dreptul la viață privată – un drept volatil din perspectivă internațională

CAPITOLUL II

INFRAȚIUNI CONTRA VIEȚII PRIVATE

SECȚIUNEA I

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

SECȚIUNEA II

VIOLAREA DE DOMICILIU

§1. Conținutul legal al infracțiunii

§2. Condiții preexistente

§3. Conținutul constitutiv

§4. Forme. Variante agravate. Sancțiuni

§5. Aspecte procesuale

SECȚIUNEA III

VIOLAREA SEDIULUI PROFESIONAL

§1. Conținutul legal al infracțiunii

- §2. Sediul profesional**
- §3. Aspecte procesuale**

SECȚIUNEA IV

VIOLAREA VIETȚII PRIVATE

- §1. Conținutul legal al infracțiunii**
- §2. Condiții preexistente**
- §3. Conținutul constitutiv**
- §4. Cauze justificative speciale**
- §5. Forme. Sancțiuni**
- §6. Aspecte procesuale**

SECȚIUNEA V

DIVULGAREA SECRETULUI PROFESIONAL

- §1. Conținutul legal al infracțiunii**
- §2. Condiții preexistente**
- §3. Conținutul constitutiv**
- §4. Forme. Sancțiuni**
- §5. Aspecte procesuale**

SECȚIUNEA VI

VIOLAREA SECRETULUI CORESPONDENȚEI

- §1. Conținutul legal al infracțiunii**
- §2. Condiții preexistente**
- §3. Conținutul constitutiv**
- §4. Cauze justificative speciale**
- §5. Forme. Sancțiuni**
- §6. Aspecte procesuale**

SECȚIUNEA VII
INFRAȚIUNILE INFORMATICE

- §1. Conținutul legal al infracțiunilor**
- §2. Condiții preexistente**
- §3. Conținutul constitutiv**
- §4. Forme. Sancțiuni**
- §5. Aspecte procesuale**

SECȚIUNEA VIII
PRECEDENTE LEGISLATIVE

CAPITOLUL III

MĂSURI PROCESUALE INTRUZIVE ÎN VIAȚA PRIVATĂ

SECȚIUNEA I
CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

SECȚIUNEA II
SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ ÎN PROCEDURA PENALĂ

- §1. Considerații generale**
- §2. Supravegherea tehnică în procesul penal**
- §3. Supravegherea tehnică în procedura dării în urmărire**

SECȚIUNEA III
REȚINEREA, PREDAREA ȘI PERCHEZIȚIONAREA TRIMITERILOR POȘTALE

- §1. Definiții**
- §2. Procedura în cursul procesului penal**
- §3. Procedura în cursul dării în urmărire**

SECȚIUNEA IV
CONSERVAREA DATELOR INFORMATICE

- §1. Definiții**
- §2. Procedura**

SECȚIUNEA V
PERCHEZIȚIILE

- §1. Considerații generale**
- §2. Percheziția domiciliară**
- §3. Percheziția corporală și cea a vehiculelor**
- §4. Percheziția informatică**
- §5. Perchezițiile în procedura dării în urmărire**

SECȚIUNEA VI
ALTE ASPECTE PROCESUAL PENALE CARE POT ADUCE ATINGERE VIEȚII PRIVATE

- §1. Considerații generale**
- §2. Identificarea persoanelor**
- §3. Expertiza medico-legală psihiatrică**
- §4. Examinarea medico-legală**
- §5. Examinarea fizică**
- §6. Expertiza genetică judiciară**
- §7. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau altor persoane**
- §8. Mandatul de aducere cu acces în spații private**

CAPITOLUL IV
SUPRAVEGHEREA PENTRU RAȚIUNI DE SECURITATE NAȚIONALĂ

- §1. Considerații introductive**
- §2. Procedee de supraveghere**
- §3. Natura juridică**
- §4. Condiții de autorizare**
- §5. Procedura de autorizare**
- §6. Valorificarea informațiilor de securitate națională în procesul penal**
- §7. Informarea persoanei supravegheate**
- §8. Observații suplimentare rezultate din jurisprudența CEDO**

CAPITOLUL V

PROTECȚIA VIEȚII PRIVATE ÎN CAZUL DEȚINUȚILOR

- §1. Considerații preliminare**
- §2. Drepturi circumscrise vieții private a deținuților**
- §3. Intruziuni în viața privată a deținuților**

CAPITOLUL VI

CONCLUZII

BIBLIOGRAFIE

Privată pentru multe decenii ca o caracteristică a civilizației vestice, doctrina drepturilor omului devine punctul central al comunității internaționale, cu transformări inerente în ceea ce privește conceptele și cu perspective noi impuse de diferențele culturale, istorice și religioase ale statelor. Nu este vorba doar despre abordarea teoretică a unei probleme de drept, ci de un fenomen politic, social și juridic, intern și internațional, ridicat la rangul de axiomă a oricărei societăți care își propune să evolueze.

În acest context al transformării și globalizării drepturilor omului era inevitabilă punerea în discuție a conținutului drepturilor dar și a obligațiilor corelative acestora, a remodelării limitelor și criteriilor de aplicare dar și a mecanismelor de interpretare și de protecție efectivă a drepturilor recunoscute. Dincolo de doctrină și cercetare științifică, de politici publice în ceea ce privește protecția și ingerințele permise, doctrina drepturilor omului este construită în jurul individului, acesta fiind principalul beneficiar al reglementărilor și interpretărilor în materie. Din această perspectivă dreptul la viață privată apare ca element central al protecției, fiind poate aspectul cel mai important al vieții cotidiene și, astfel, cel mai ușor de încălcat de persoane private sau restrâns de autorități.

Obiectul cercetării științifice pe care am întreprins-o vizează protecția dreptului la viață privată prin mijloace penale și procesual penale, ca mecanisme vehemente de protecție dar în egală măsură ca aspecte intruzive puternice în viața individului. Subiectul prezintă **relevanță** practică în condițiile în care, spre exemplu, probele în multe dintre cauzele penale complexe sunt obținute prin procedee probatorii intruzive în viața privată, precum supravegherea tehnică sau perchezițiile domiciliare și informatice. De asemenea, a devenit de notorietate practica de a se folosi ca probe informațiile furnizate de serviciile naționale de securitate, acestea fiind de regulă obținute prin metode care afectează intimitatea personală.

Deși este un demers științific de multe ori tehnic, lucrarea interesează în egală măsură teoreticienii și practicienii dreptului, cât și pe cei care nu profesează în acest domeniu. Cât și în ce condiții suntem protejați față de intruziunile nejustificate ale altora în domiciliul și corespondența noastră, pentru ce motive autoritățile publice pot să ne încalce intimitatea, cât de profundă trebuie sau poate fi o asemenea ingerință reprezintă subiecte de interes pentru fiecare individ în parte dar și pentru colectivitate în general. Cunoașterea, chiar și minimală, a acestor elemente juridice poate să conducă la un răspuns corect și proporțional al individului în relație cu puterea de stat, fiind de asemenea necesară pentru reglarea democratică a ”ciocnirii” permanente între dreptul individului și interesul colectiv.

Având în vedere domeniul vast al vieții private am ales să abordăm această temă sistematic, prin expunerea inițială a mecanismelor prin care statul își îndeplinește obligațiile pozitive de protecție și prin analiza ulterioară a metodelor legale prin care autoritatea publică poate interveni în dreptul la viață privată. Teza de doctorat este **structurată** în 6 capitole, primele 5 tratând instituțiile juridice incidente în materie, în timp ce ultimul este destinat concluziilor. Din perspectiva obligațiilor pozitive am analizat incriminările din legislația națională menite să protejeze dreptul individului la intimitate, prin sancționarea intruziunilor ilegale sau nejustificate din partea terților, în timp ce obligația negativă a autorităților, de a nu aduce atingere dreptului, este analizată *per a contrario*, prin cercetarea cadrului legal și a condițiilor care determină calificarea ingerințelor ca legale și justificate.

Deoarece doctrina drepturilor omului nu permite o abordare strict națională, metoda de analiză folosită îmbină problemele teoretice cu citări de jurisprudență internă și internațională. Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului ocupă o pondere importantă în structura lucrării, la acestea adăugându-se decizii ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, dar și hotărâri ale instanțelor americane, germane sau spaniole. Evident, practica judiciară a instanțelor din România reprezintă și ea o bază solidă a demersului nostru.

Capitolul I al tezei de doctorat analizează conceptele de ”drepturi ale omului” și de ”viață privată” în contextul apariției și dezvoltării lor ulterioare. Originile drepturilor omului pot fi găsite atât în filosofia greacă, cât și în multe dintre religiile lumii, dar abia în secolul XVIII, în Iluminism, noțiunea s-a conturat ca o categorie explicită și distinctă.

Din analiza istorică a drepturilor omului putem trage concluzia că acestea au evoluat în sisteme diferite, care s-au întrepătruns și care au împrumutat unul de la celălalt noțiuni și concepte:

- un sistem moral, filosofic și religios care recunoaște existența drepturilor omului fără a genera o legiferare a acestora;
- un sistem de drept național, care a legiferat sporadic în această materie până la constituționalizare;
- un sistem internațional de legiferare în materia drepturilor omului, regional sau global, care a dus la recunoașterea sistemului autonom de drept internațional în materie.

”Drepturile omului sunt acele libertăți, imunități și beneficii stabilite în conformitate cu valorile contemporane, pe care orice ființă umană este îndreptățită să le pretindă de la societatea în care trăiește”¹.

Viața privată este, dintre drepturile recunoscute omului, cel care ridică cele mai multe probleme de interpretare practică. Deși intimitatea pare un punct nevralgic al tuturor societăților, dreptul la viață privată are o existență volatilă și cu margini incerte, neputând fi definit și nici clasificat. Este de cele mai multe ori un drept care își găsește conținutul de la caz la caz și care, din perspectiva conceptualizării, funcționează doar prin conexarea jurisprudențială a diverselor aspecte din viața cotidiană.

Deși recunoscut juridic la scară largă în orice sistem de drept, conceptul de viață privată naște din multe puncte de vedere aceleași probleme și întrebări ca la momentul primei sale notări în documentele internaționale: care este definiția relevantă juridic a vieții private, care este sfera de cuprindere a acestui drept, ce categorii și tipologii de aspecte legale tratăm sub umbrela cuprinzătoare a conceptului, care sunt obligațiile statului și care sunt aspectele pe care individul poate să întemeieze o cerere privind viața sa privată.

Tratatele internaționale nu definesc dreptul la viață privată, nu îl califică juridic și nu îi indică conținutul, lăsând această sarcină în seama autorităților judiciare și doctrinei.

Din punct de vedere al calificării internaționale, dreptul la viață privată face parte din categoria drepturilor civile, este prin esență un drept individual și a apărut în cadrul generației a doua de drepturi. Poate fi calificat ca un drept al omului, dar și ca o libertate publică sau un drept cetățenesc fundamental. Este un drept în esență negativ întrucât exclude orice ingerință ilegală sau arbitrară, fie din partea autorităților, fie din partea terților.

Cea mai cunoscută definiție doctrinară dată noțiunii de ‘viață privată’ vorbește despre dreptul individului la o viață restrânsă și anonimă². Această delimitare a conceptului nu mai poate fi de actualitate în contextul unei societăți informatizate și cu tendințe clare de transferare a vieții private în mediul social digital.

În acest context apar alte curente de gândire în materie, școala reduționistă privind, spre exemplu, viața privată nu ca pe un concept distinct, ci ca pe un aspect care poate fi inserat în alte concepte mai largi. Se susține că viața privată reprezintă dreptul de a nu fi privit și dreptul de a nu fi

---

¹ L. Lenkin, *The Age of Rights*, Columbia University Press, New York, 1990, p. 38.

² R. Lindan, *Le droit de la personalite*, Dalloz, Paris, 1974, p. 16.

ascultat, aspecte care prin analogie apar și în cazul dreptului de proprietate. Acest curent de gândire pleacă de la concepția că viața privată este derivată din alte drepturi și valori³.

Într-o altă viziune doctrinară viața privată nu poate fi restrânsă la un singur concept, ci este punctul de intersecție a mai multor idei: spațiul fizic (sfera în care solitudinea teritorială a individului este protejată de invadarea nedorită din partea altor obiecte sau sunete), alegerea (abilitatea individului de a lua anumite decizii semnificative fără a exista nicio interferență) și fluxul de informații personale (controlul exercitat de individ cu privire la procesarea informațiilor personale)⁴.

Teoria acumulărilor de intimitate promovează o definiție a vieții private ca sumă a intimității informaționale, intimității privind accesul și intimității legate de exprimare; cu alte cuvinte, va reprezenta viața privată orice aspect care este caracterizat prin controlul exercitat asupra informației, accesul limitat și autodeterminare individuală⁵.

Comisia Europeană a Drepturilor Omului a reformulat această definiție, stipulând că dreptul la respectarea vieții private este dreptul de a trăi atât cât vrei la adăpost de privirile celor străini. Aceasta cuprinde, într-o anumită măsură, dreptul de a stabili și de a întreține relații cu alte ființe umane, cu deosebire în domeniul afectiv, pentru dezvoltarea și realizarea propriei personalități⁶.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a încercat la rândul său să ofere o definiție acestui drept, însă a ales o abordare precaută, generală și confuză. Curtea a indicat că dreptul la viață privată se extinde dincolo de dreptul la intimitate, cuprinde dreptul de a trăi, pe cât dorește fiecare individ, protejat de publicitate, dar s-a oprit la atât, menționând de fiecare dată că este vorba de un termen larg ce nu poate fi supus unei definiții exhaustive⁷.

O definiție a vieții private este, în concret, inaplicabilă juridic. O posibilitate de conceptualizare, mult mai pragmatică, este prin raportare la aspectele pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului le-a tratat, prin prisma art. 8 din Convenție, în cauzele judecate. Această abordare este în concordanță și cu o teorie recentă în materia dreptului la viață privată, care propune îndepărtarea de la definirea termenilor prin metoda gen proxim – diferență specifică în favoarea aplicării metodelor de recunoaștere a contextului și sferei de contingență, respingerea cunoașterii a

---

³ J.J. Thomson, *The right to privacy in Philosophical Dimensions of Privacy*, ed. Ferdinand David Schoeman, 1984, p. 280.

⁴ J. Kang, *Information Privacy in Cyberspace Transactions*, Stanford Law Review, nr. 50, 1998, p. 1202-1203.

⁵ J. Wagner DeCew, *In pursuit of privacy: Law, Ethics and the rise of tehnology*, 1997, p. 75.

⁶ Raportul Comisiei asupra cauzei Van Oostervijk *contra* Belgiei, 1 martie 1979, cererea nr. 6482/1974.

⁷ N.A. Moreham, *The Right to respect private life in the european convention on human rights: A re-examination*, EHRLR, issue 1, Sweet & Maxwell Ltd., 2008, p. 45.

priori și concentrarea asupra practicilor concrete. Această teorie propune conceptualizarea ideii de viață privată prin înțelegerea ei în situații contextuale specifice, și nu prin stabilirea unui înțeles abstract⁸.

Din analiza jurisprudenței bogate a instanței europene au putut fi identificate mai multe categorii de probleme legate de viața privată; ele nu sunt însă exhaustive și nu acoperă toată problematica ce se poate ivi în acest domeniu.

O primă categorie de cauze privește integritatea fizică și psihică a persoanei. În raport de această noțiune Curtea analizează ingerințele ce țin de observarea persoanei, percheziții, supraveghere și interceptare, diseminarea informațiilor și imaginilor etc.. O a doua mare categorie de cauze soluționate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin prisma conceptului de viață privată vizează colectarea și dezvăluirea informațiilor personale. Acest aspect este strâns legat de dreptul individului de a fi protejat față de accesul nedorit la informații, de colectarea și stocarea datelor, de citirea materialelor personale și interceptarea corespondenței. O ultimă categorie de cauze ce țin de viața privată din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului privește dreptul persoanei de a trăi într-un mediu sănătos.

Având în vedere imposibilitatea vreunei normări exhaustive preordinate a vieții private, considerăm că cel mai eficient mecanism de determinare se bazează pe gruparea în categorii mari a problemelor ce pot fi invocate în acest domeniu. Aspectele de viață privată pot fi separate în probleme ce țin de intimitate și probleme ce țin de alegeri personale.

Aspectele din sfera intimității sunt strâns legate de dreptul fiecăruia de a trăi fără a fi supus publicității și de a determina ce anume se cunoaște despre el și de către cine. Problemele ce țin de alegerea personală sunt cele care se referă la autonomia individului și la personalitate (precum modul de viață, prenumele, orientarea sexuală, îmbrăcămintea, decizia de a avea sau nu un animal de companie, dreptul de a avea legături personale sau de a interacționa cu exteriorul).

O astfel de abordare a conceptului de viață privată, în care este necesară determinarea sferei de cuprindere a dreptului prin analizarea fiecărui caz în parte, conduce la o reală dilemă a autorităților naționale în ceea ce privește îndeplinirea obligației de protecție efectivă a individului, în special în cazul mecanismelor de drept penal. O noțiune în continuă schimbare va crea o dificultate de redactare a textului de incriminare care să răspundă atât necesității de previzibilitate a normei cât

---

⁸ D.J Solove, *Conceptualizing Privacy*, California Law Review, vol. 90, issue 4, Berkley Law Review, July 2002, p. 1099-1124.

și obligației de cuprindere a tuturor aspectelor importante în cadrul reglementării. Este evident că incriminarea unor fapte grave prin care se aduce atingere vieții private reprezintă cea mai eficientă modalitate prin care statul își îndeplinește obligațiile pozitive de a lua măsuri de protecție a intimității individului, astfel încât în mod natural primele instituții analizate în cadrul acestui demers științific au fost normele de drept penal material.

Codul penal cuprinde, în Titlul I din Partea specială, capitolul IX intitulat ”Infrațiuni care aduc atingere domiciliului și vieții private”. În pofida denumirii de ordin exhaustiv, în acest capitol legiuitorul a inclus doar o parte dintre infrațiunile care lezează intimitatea persoanei, și anume:

- violarea de domiciliu și violarea sediului profesional – prin a căror sancționare se ocrotește libertatea persoanei sub aspectul inviolabilității locuinței sale;

- violarea vieții private – care are rolul de a proteja dreptul individului la propria imagine și, în parte, și libertatea comunicărilor cu caracter privat;

- divulgarea secretului profesional – a cărei incriminare are menirea de a asigura confidențialitatea datelor cu caracter personal.

Deși sistematizarea realizată în cap. IX din Titlul I al Părții speciale denotă omogenitate, ea nu este totuși completă. O altă incriminare care are rolul de a ocroti viața privată, sub aspectul libertății comunicării indivizilor, este violarea secretului corespondenței. Infrațiunea se regăsește în categoria celor de serviciu, probabil ca efect al gravității sporite pe care o prezintă în ipoteza în care este săvârșită de un funcționar public.

Pe de altă parte, lezarea intimității personale intervine și în cazul comiterii unor infrațiuni informatice (accesul ilegal la un sistem informatic, interceptarea ilegală a unei transmisii de date informatice, transferul neautorizat de date informatice), care sunt reglementate într-un capitol distinct, al VI-lea, din Titlul VII (Infrațiuni contra siguranței publice) din Partea specială a Codului penal.

Lipsa unei unificări coerente a infrațiunilor care aduc atingere vieții private poate fi privită ca o consecință a inexistenței unei definiții legale a conceptului analizat. Totuși, acest aspect de tehnică legislativă pare a avea o importanță minoră față de problemele doctrinare și de practică judiciară prezente în materia infrațiunilor ce aduc atingere aspectelor de viață privată.

În cuprinsul tezei de doctorat am încercat să abordăm în mod exhaustiv problemele identificate în cazul normelor de drept penal material, prezentând textul de incriminare, interpretările doctrinare, elementele jurisprudențiale neunitare dar și posibile soluții identificate. Un exemplu al

tehnicii de analiză și a gradului de dificultate în stabilirea unei abordări unitare în materia dreptului la viață privată o reprezintă noua infracțiune de violare a sediului profesional, pe care o expunem succint în cele ce urmează.

Violarea sediului profesional este incriminată prin art. 225 C.pen., având următorul conținut legal:

(1) Pătrunderea fără drept, în orice mod, în oricare dintre sediile unde o persoană juridică sau fizică își desfășoară activitatea profesională ori refuzul de a le părăsi la cererea persoanei îndreptățite se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.

(2) În cazul în care fapta este săvârșită de o persoană înarmată, în timpul nopții ori prin folosire de calități mincinoase, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda.

(3) Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Incriminarea violării sediului profesional constituie o formă de protecție a vieții noastre private. Legiuitorul ia în considerare că, în bună măsură, individul își expune intimitatea și la locul de muncă, astfel că intruziunea unor persoane nedorite într-un asemenea spațiu îl poate leza. Spre exemplu, în biroul în care muncesc salariații își țin fotografiile cu membrii de familie sau diverse obiecte de îmbrăcăminte ori de uz personal (spre exemplu, un costum, un aparat de bărbierit) necesare în cazul anumitor evenimente profesionale. Se întâlnesc situații în care – oricât de nepotrivit pare – la locul de muncă se aniversează zile onomastice. În unele instituții publice sunt birouri astfel concepute încât să asigure un loc de odihnă, sub forma unei camere anexă.

Este o realitate așadar că fiecare dintre noi ”personalizăm” spațiul în care ne desfășurăm activitatea profesională. Prin urmare era firesc, mai ales în condițiile în care ne petrecem cea mai mare parte din timpul unei zile la locul de muncă, ca legea să ia în calcul că, inevitabil, și aici ne exprimăm viața privată prin îmbinare cu cea profesională și, prin urmare, să ne protejeze.

Legea penală nu are în vedere conceptul de ”sediul” în sens comercial⁹, ci ca loc în care o persoană fizică muncește.

Locul de muncă protejat, în care se realizează pătrunderea ilicită, trebuie să fie ”personalizat”, să păstreze ceva comun cu viața privată a victimei, cu alte cuvinte aceasta să-i fi

---

⁹ Potrivit art. 227 C.civ., ”sediul persoanei juridice se stabilește potrivit actului de constituire sau statutului. În funcție de obiectul de activitate, persoana juridică poate avea mai multe sedii cu caracter secundar pentru sucursalele, reprezentantele sale teritoriale și punctele de lucru”.

imprimat din intimitatea sa¹⁰. Spre deosebire de domiciliu, care este un spațiu afectat în principal și prioritar vieții private a individului, locul de muncă are cu precădere o altă destinație. Sub acest aspect credem că nu orice pătrundere fără drept într-un loc în care se desfășoară o activitate profesională este aptă a întruni elementele constitutive ale violării sediului profesional, fiind necesar a se cerceta în concret dacă respectivul spațiu ”ascunde” și ceva din intimitatea victimei. Spre exemplu, nu constituie infracțiune fapta de a intra într-un depozit de materiale de construcții, într-o hală cu alimente, într-o fermă zootehnică, pe un șantier naval ori într-o carieră de exploatare a minereurilor, chiar dacă în aceste spații muncesc diferite persoane, fiind greu de crezut că prin natura lor asemenea locuri ar putea căpăta conotații legate de viață privată a vreunui individ. Sub acest aspect, în jurisprudența altor state s-a considerat, pe bună dreptate, că ”spațiile de birouri și din unități comerciale prezintă o mai mare deschidere spre exterior, având în vedere destinația lor; ele sunt menite realizării de contacte sociale, în felul acesta proprietarul eliberându-se într-o oarecare măsură de sfera intimă privată din care face parte locuința în sens mai restrâns”¹¹.

O precizare esențială este că, prin sancționarea infracțiunii de care discutăm, legea penală nu protejează activitatea profesională în cadrul societății comerciale sau a instituției publice, ci intimitatea persoanei fizice la locul său de muncă. Prin urmare, prin comiterea acestei infracțiuni nu se aduce atingere unor drepturi ale persoanei juridice care are în folosință un anumit spațiu cu titlul de sediu profesional, aceasta nefiind subiect pasiv întrucât nu poate fi asociată conceptului de intimitate. În realitate, victima este persoana fizică ce lucrează în sediul violat (”salariatul” sau ”angajatul”, în sens larg).

Aceasta rezultă cu deosebită claritate din plasarea violării sediului profesional în rândul infracțiunilor ce aduc atingere domiciliului și vieții private. În susținerea opiniei noastre înțelegem, de asemenea, să invocăm și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a decis că o exploatare agricolă specializată în creșterea porcilor, adăpostind câteva sute de animale, nu se bucură – nici măcar prin extensie – de protecția instituită prin art. 8 din Convenție. În cauză, reclamantii (proprietarii exploatării) au învederat că ar fi fost încălcate prevederile art. 8 din Convenție, întrucât serviciile veterinare au efectuat, fără consimțământul lor, o inspecție în localul exploatării cu scopul

---

¹⁰ V. Dongoroz în C.G. Rătescu, H. Aznavorian, I. Ionescu-Dolj, T. Pop, I.Gr. Periețeanu, M.I. Papadopolu, V. Dongoroz, N. Pavelescu, *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, vol. III, Ed. Librăriei Socec & Co., București, 1937, p. 263.

¹¹ *Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei*, Fundația Konrad Adenauer, Ed. C.H. Beck, București, 2014, ediția a 2-a, p. 415.

de a realiza un recensământ al animalelor. Inspectorii nu au pătruns nici în locuințele reclamantilor, nici în birourile acestora (separate de localul exploatării), nici în clădirile administrative, ci exclusiv în imobilele care adăposteau animalele, cu scopul de a le număra. Curtea a amintit că noțiunea europeană de ”domiciliu” face obiectul unei concepții extensive și poate viza și localurile profesionale, însă în speță exploatarea agricolă specializată în creșterea porcilor nu poate fi asimilată unui loc în care reclamantii își derulau viața cotidiană, exprimându-și intimitatea¹².

În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-au exprimat îndoieli asupra încălcării art. 8 din Convenție, sub aspectul protecției domiciliului profesional, chiar și într-o cauză în care agenții de poliție au pătruns în cabina unui artist care dirijase un concert. S-a arătat că, deși în general cabina oferă ocupantului un anumit nivel de intimitate, în speța concretă ea fusese totuși improvizată pe durata unui singur concert și era accesibilă oricărui artist care ar fi concertat în seara respectivă¹³.

Conceptul de ”sediul profesional” a născut deja unele probleme în practica judiciară națională. Spre exemplu, într-o speță inculpații au fost trimiși în judecată întrucât, printre altele, au pătruns pe timp de noapte, prin efracție, într-o magazie aparținând unei societăți comerciale, unde funcționa o moară, și au sustras din interior 3 motoare electrice, 2 cuve de malaxor și mai multe băni metalice. Procurorul a dispus trimiterea în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat prevăzută de art. 228 alin. (1) și art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C.pen., așadar fără a reține că furtul ar fi fost comis prin violare de sediu profesional, însă prima instanță a schimbat încadrarea juridică, adăugând și această agravantă, și i-a condamnat pe inculpați¹⁴. Considerăm că în mod greșit s-a dispus schimbarea încadrării juridice întrucât, chiar dacă furtul s-a săvârșit ca urmare a pătrunderii inculpaților într-un imobil al unei persoane juridice, fiind vorba de o moară nu se poate reține că a fost lezată intimitatea vreunei persoane fizice care muncea într-un asemenea loc; așadar nu poate fi vorba despre un furt comis, în sensul legii penale, prin violarea sediului profesional. De altfel, instanța de control judiciar a admis apelurile declarate în cauză, a desființat în parte sentința apelată, a înlăturat varianta de agravare în discuție și a condamnat pe inculpați pentru săvârșirea infracțiunii de furt calificat prevăzută de art. 228 alin. (1) și art. 229 alin. (1) lit. b) și d) C.pen.¹⁵.

---

¹² CEDO, hotărârea din 6 septembrie 2005, în cauza *Leveau și Fillon contra Franței* (www.echr.coe.int).

¹³ CEDO, hotărârea din 3 noiembrie 2009, în cauza *Hartung contra Franței* (www.echr.coe.int).

¹⁴ Jud. Caracal, sentința penală nr. 104/2014 (www.portal.just.ro).

¹⁵ C.Ap. Craiova, secția penală și pentru cauze cu minori, decizia nr. 1045/2014 (www.portal.just.ro).

Într-o altă cauză s-a reținut că, în noaptea de 31.10.-01.11.2014, în jurul orei 02,00, inculpatul V.Ș.C. s-a deplasat în cartier pentru a face rost de băutură. Întrucât nu a reușit să împrumute bani în acest scop, s-a deplasat la magazinul alimentar aparținând S.C. ... S.R.L., situat în apropierea locuinței sale, unde, constatând că magazinul este închis, a încercat să forțeze ușa de acces, fără însă a reuși să o deschidă. Ulterior, folosindu-se de o piatră găsită pe terasa magazinului, a spart geamul de lângă ușa de acces și a pătruns în interior, sustrăgând mai multe pachete de țigări și o sumă de bani de sub tejghea, după care a părăsit locul faptei. Inculpatul a fost condamnat pentru furt calificat prin violarea sediului profesional, instanța motivând reținerea formei agravate prin aceea că V.Ș.C. a pătruns în incinta sediului persoanei vătămate în lipsa autorizării accesului¹⁶. Soluția a fost menținută în apel¹⁷.

Apreciem și această soluție ca fiind criticabilă, în condițiile în care inculpatul a pătruns într-un magazin alimentar, în spațiul destinat comercializării de produse, loc care prin natura sa este destinat publicului și în care este greu de presupus că s-ar manifesta intimitatea angajaților.

Dacă în materia infracțiunilor ce aduc atingere dreptului la viață privată interpretarea dată unui singur concept ridică probleme esențiale în ceea ce privește aplicarea normelor de drept penal și modalitatea tragerii la răspundere a individului, în materie procesual penală tehnica de redactare a textului legal trebuie să permită în același timp o protecție cât mai ridicată a drepturilor individului și o marjă cât mai mare de acțiune a autorităților statului în vederea prevenirii și combaterii infracționalității. **Cel de-al treilea capitol** al tezei de doctorat, destinat măsurilor procesual penale care aduc atingere vieții private, analizează modalitatea în care legiuitorul național a înțeles să păstreze echilibrul între interesul individual și interesul general.

Respectarea vieții private constituie unul dintre drepturile fundamentale ale omului, fiind în același timp consacrată ca principiu fundamental al procesului penal. Rațiunea introducerii sale în rândul principiilor fundamentale în materie procesual penală se leagă de împrejurarea că în activitatea organelor judiciare se folosesc din ce în ce mai des procedee și măsuri care aduc atingere acestui drept.

Lucrarea de doctorat tratează supravegherea tehnică (inclusiv în procedura specială a dării în urmărire), reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale, conservarea datelor informatice, perchezițiile (de asemenea, cu referire inclusiv la procedura dării în urmărire), alte

---

¹⁶ Jud. sector 5 București, secția I penală, sentința penală nr. 78/2015 (nepublicată).

¹⁷ C.Ap. București, secția I penală, decizia nr. 321/A/2015 (nepublicată).

procedee intruzive (identificarea persoanelor, examinarea medico-legală, examinarea fizică, expertiza medico-legală psihiatrică și expertiza genetică judiciară, fotografierea și luarea amprentelor, mandatul de aducere cu acces în spații private).

Una dintre problemele analizate se referă la o instituție nou introdusă în procedura noastră penală, menită să asigure celeritate și eficiență anchetei penale, anume extinderea percheziției domiciliare în locuri învecinate. Astfel, în cazul în care, în timpul percheziției domiciliare, se constată că au fost transferate probe, date sau că persoanele căutate s-au ascuns în locuri învecinate, mandatul de percheziție inițial este valabil, în condițiile legii, și pentru aceste locuri, continuarea efectuării percheziției fiind încuviințată de procuror [art. 158 alin. (3) C.proc.pen.]. Acesta va încunoștiința persoanele aflate în respectivele spații despre extinderea percheziției [art. 159 alin. (7) C.proc.pen.].

Aceste dispoziții legale sunt de utilitate practică incontestabilă. Rațiunea lor rezidă în situația de urgență, pericolul de pierdere a probelor fiind evident: dacă nu ar exista niciun mecanism care să permită cercetarea imediată a spațiului învecinat, eficiența întregii acțiuni ar fi compromisă.

Analizând dispozițiile art. 158 alin. (3) C.proc.pen. sunt de observat trei aspecte:

(i) în caz de transfer de probe, ”*mandatul de percheziție este valabil, în condițiile legii, și pentru aceste locuri (s.n.)*” – așadar, percheziționarea locurilor învecinate decurge de drept din mandatul emis de judecător;

(ii) ”*continuarea efectuării percheziției în această situație se încuviințează de către procuror*” – așadar, nu este vorba de o nouă percheziție domiciliară, ci de cea anterioară autorizată de judecător, care doar se continuă;

(iii) norma care reglementează acest mecanism este plasată între cea care descrie conținutul cererii de autorizare [art. 158 alin. (2) C.proc.pen.] și cea care indică ce trebuie să cuprindă încheierea și mandatul de percheziție [art. 158 alin. (7) C.proc.pen.].

Ipotezele în care procurorul poate încuviința continuarea percheziției într-un loc învecinat se determină prin corelarea dispozițiilor mai sus citate.

Astfel, art. 158 alin. (2) lit. a) C.proc.pen. prevede că cererea de autorizare a percheziției domiciliare trebuie să cuprindă ”*descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția (s.n.), iar dacă sunt suspiciuni rezonabile privind existența sau posibilitatea transferării probelor, datelor sau persoanelor căutate în locuri învecinate, descrierea acestor locuri (s.n.)*”. De asemenea, în cuprinsul

încheierii de autorizare se va indica ”descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția (s.n.) sau, dacă este cazul, și a *locurilor învecinate acestuia* (s.n.)”.

Din cele de mai sus rezultă că ”locurile învecinate” nu sunt cele ”unde urmează a se efectua percheziția”, în sensul că procurorul nu solicită, iar judecătorul nu autorizează percheziționarea lor.

Logica textelor se bazează pe mențiunea din art. 158 alin. (2) lit. a) C.proc.pen.: descrierea locurilor învecinate celui unde se va efectua percheziția se face ”dacă sunt *suspiciuni rezonabile privind existența sau posibilitatea* (s.n.) transferării probelor, datelor sau persoanelor”.

Mențiunea privind certitudinea transferului probelor (”existența”) este în realitate inutilă. Este absurd să credem că, în condițiile în care se cunoaște de la început că probele au fost ascunse în alte locuri, procurorul nu va solicita și judecătorul nu va autoriza chiar percheziția acelor spații, ci ambii s-ar limita să le descrie, fără vreo consecință juridică. În realitate, acestea vor fi chiar locuri pentru care percheziția se dispune, deci nu se mai pune problema extinderii ei cu încuviințarea procurorului.

Ipoteza privitoare la *posibilitatea* transferului probelor este cea care reține atenția. Se are în vedere situația în care procurorul știe că probele se află într-un anumit loc, dar are și indicii că, în contextul intervenției organului judiciar, ele ar putea fi transferate într-un loc învecinat. Spre exemplu, într-un dosar de contrabandă, se cunoaște că țigările sunt depozitate într-o magazie din curtea făptuitorilor, dar, studiindu-se în prealabil perimetrul, se constată că aceasta are deschidere, printr-o fereastră, către curtea învecinată care aparține unei societăți comerciale sau unei rude; există prin urmare riscul ca bunurile să fie aruncate în această curte. Procurorul nu are certitudinea că bunurile vor fi transferate, dar riscul este unul real.

Într-o asemenea situație, nu se va solicita percheziția pentru spațiul învecinat, însă, întrucât în mod rezonabil s-ar putea întâmpla să fie transferate bunuri, acest loc va fi descris în cerere, astfel încât judecătorul să fie informat asupra ipotezei că acolo s-ar putea, în caz de nevoie, să se continue percheziția.

În această logică apreciem că se înscriu și dispozițiile art. 158 alin. (3) C.proc.pen.. Dacă, în timpul percheziției, procurorul chiar constată că s-au transferat bunuri în locul învecinat celui percheziționat, ceea ce înseamnă că suspiciunea inițială se confirmă, mandatul de percheziție va fi valabil și pentru acest loc, care este de altfel indicat în cuprinsul său. Cu alte cuvinte, constatând ”realitatea din teren”, procurorul nu face altceva decât să aprecieze asupra necesității și eficienței extinderii activității în condițiile date, încuviințând continuarea percheziției în locul învecinat

precizat în mandat. Practic, se poate afirma că, în această situație, mandatul emis de judecător autorizează percheziția atât direct într-un anumit loc cât și condiționat în locul învecinat (dacă se confirmă suspiciunea procurorului).

Este important de precizat că dispozițiile art. 158 alin. (3) C.proc.pen. nu pot fi interpretate autonom, adică în afara conexiunii cu cele ale art. 158 alin. (2) lit. a) și art. 158 alin. (7) lit. f) C.proc.pen.. Dacă, în timpul efectuării percheziției, se constată transferul probelor într-un loc despre care nu a existat nicio suspiciune anterioară și care nici nu a fost indicat în mandat, considerăm că procurorul nu are dreptul de a încuviința extinderea percheziției. O altă interpretare ar duce la concluzia că art. 158 alin. (3) C.proc.pen. instituie o veritabilă ipoteză de excepție, în care percheziția domiciliară se efectuează în afara oricărei autorizări din partea judecătorului (care nici nu știe despre care spațiu este vorba, din moment ce procurorul l-a identificat abia în timpul percheziției), asupra unui loc care nu este prevăzut în mandat (folosit, în multe situații, chiar de persoane care nu au nicio legătură cu cauza penală) și numai în baza unei simple încuviințări dată de procuror. Or, o atare interpretare ar pune dispozițiile art. 158 alin. (3) C.proc.pen. în contradicție cu cele ale art. 27 alin. (3) din Constituție, care statuează că perchezițiile se dispun numai de judecător.

Dacă în materie procesual penală echilibrul și protecția drepturilor individului sunt asigurate nu numai la nivelul actelor normative, ci și prin intervenția autorităților judiciare și prin caracterul nesecret al procesului față de părțile implicate, nu putem trece cu vederea că ingerințe în viața privată există și în cadrul altor proceduri legale care ies din sfera procesului penal și nu sunt de obicei caracterizate prin publicitate. De aceea, în **capitolul IV** al tezei de doctorat am analizat supravegherea tehnică a persoanelor de către serviciile de informații, pentru rațiuni legate de securitate națională. Importanța temei este relevată, pe de o parte, de împrejurarea că subiectul a fost rar abordat în doctrina juridică din România, iar pe de altă parte de faptul că informațiile furnizate prin astfel de procedee pot constitui inclusiv probe în procesele penale.

Astfel, conform art. 11 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 51/1991, informațiile din domeniul securității naționale pot fi comunicate organelor de urmărire penală, când privesc săvârșirea unei infracțiuni.

De asemenea, potrivit art. 21 alin. (1) din Legea nr. 51/1991, atunci când datele și informațiile de interes pentru securitatea națională, rezultate din activitățile autorizate, indică pregătirea sau săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, se procedează la reținerea acestora și transmiterea către organele de urmărire penală competente, sub forma unui proces-verbal de sesizare

întocmit în conformitate cu art. 61 C.proc.pen. Aceste dispoziții se coroborează cu cele ale art. 61 alin. (1) lit. c) C.proc.pen., care atribuie calitatea de organ de constatare instituțiilor cu atribuții în materia siguranței naționale, pentru infracțiunile constatate în timpul exercitării atribuțiilor prevăzute de lege, dar și cu cele ale art. 66 alin. (3) din Legea nr. 304/2004, care obligă serviciile de informații să pună la dispoziția parchetului competent toate datele și toate informațiile, neprelucrate, deținute în legătură cu săvârșirea infracțiunilor.

Utilizarea ca probe în procesul penal a informațiilor rezultate din supravegherea pentru rațiuni de securitate națională este permisă și în temeiul art. 139 alin. (3) teza a II-a C.proc.pen..

Legea nu cuprinde nicio restricție privitoare la tipul infracțiunii constatate. Nu este necesar să fie vorba despre o infracțiune contra securității naționale. Obligația sesizării subzistă chiar și în cazul faptelor care nu se urmăresc din oficiu. În practica judiciară s-a decis că nu constituie motiv de nelegalitate și de excludere a probelor împrejurarea că inculpatul nu a fost trimis în judecată pentru vreuna dintre faptele prevăzute la art. 3 din Legea nr. 51/1991, ci pentru o altă infracțiune, deoarece emiterea mandatului de securitate națională este subsumată dispozițiilor legii speciale, iar nu celor din Codul de procedură penală. Pe de altă parte, pe parcursul procesului penal pot interveni schimbări de încadrare juridică. Obligația tuturor autorităților, inclusiv a celor cu atribuții în domeniul siguranței naționale, de a pune la dispoziția organelor de urmărire penală toate informațiile ce pot constitui probe în procesul penal, indiferent de mijlocul prin care acestea au fost obținute, a fost instituită de legiuitorul român nu numai prin norme cu caracter special, ci și prin norme cu caracter general. Legislația procesual penală română nu prevede în mod expres nicio restricție în privința utilizării în probatoriul unei cauze penale a informațiilor furnizate de serviciile de informații¹⁸.

Procesul-verbal constituie actul de sesizare a organului de urmărire penală și va fi însoțit de:

- suportul pe care se regăsește conținutul digital original al convorbirilor și comunicărilor interceptate (la care se adaugă redarea lor scrisă) sau, după caz, al imaginilor înregistrate. Acestea reprezintă mijloacele de probă care susțin cele constatate în cuprinsul procesului-verbal;
- mandatul de securitate națională, propus spre declasificare totală sau în extras.

---

¹⁸ ICCJ, secția penală, decizia nr. 264/2014 (www.scj.ro).

Anexarea mandatului este necesară pentru a se dovedi legalitatea activităților din care au rezultat informațiile furnizate organului de urmărire penală. Lipsa lui conduce la excluderea probelor, întrucât acestea nu pot fi cenzurate sub aspectul legalității modului de administrare¹⁹.

Declasificarea mandatului de securitate națională se impune pentru a se asigura suspectului sau inculpatului posibilitatea de a lua cunoștință de conținutul acestuia, astfel încât să își poată organiza apărarea. Declasificarea nu se realizează de serviciul de informații care a întocmit procesul-verbal, ci de emitentul mandatului, acesta fiind Înalta Curte de Casație și Justiție. Declasificarea poate fi totală sau în extras (spre exemplu, o declasificare parțială ar putea interveni atunci când probele au rezultat dintr-o singură activitate dintre mai multe autorizate de judecător și se impune conspirarea celorlalte). Apreciem că eventualul refuz de declasificare poate fi suplinit prin decizia de a permite apărătorului inculpatului accesul la mandat, în temeiul art. 352 alin. (11) C.proc.pen.; în caz contrar, probele nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare [art. 352 alin. (12) C.proc.pen.].

Suportul conținând convorbirile sau comunicările interceptate ori, după caz, imaginile înregistrate, va trebui la rândul său declassificat de serviciul de informații sau cel puțin va trebui să se asigure accesul apărătorului inculpatului la aceste probe²⁰. În caz contrar sunt, de asemenea, aplicabile dispozițiile art. 352 alin. (12) C.proc.pen., convorbirile, comunicările sau imaginile neputând servi la o soluție de condamnare.

Sub acest aspect reține atenția că, într-o cauză, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a admis totuși că dreptul la divulgarea unor probe pertinente nu este absolut; într-o procedură penală concretă pot exista interese concurente – ca cele de securitate națională – care pot să fie puse în balanță cu drepturile acuzatului. În unele cazuri poate să apară ca necesară disimularea unor probe față de apărare, spre a fi salvagardat un anumit interes public important²¹.

În opinia noastră, aceste considerente rămân fără efect în procedura internă. Deși jurisprudența instanței europene are forță supralegislativă, totuși art. 20 alin. (2) din Constituție arată că, în situația existenței unei neconcordanțe între pactele și tratatele referitoare la drepturilor

---

¹⁹ C.Ap. București, secția a II-a penală și pentru cauze cu minori și de familie, decizia penală nr. 53/2007 (nepublicată).

²⁰ Judecătorii și procurorii au acces de drept la probele clasificate din dosarele penale, în conformitate cu art. 7 alin. (4) lit. f)-g) din Legea nr. 182/2002. În aplicarea acestor dispoziții Consiliul Superior al Magistraturii a adoptat hotărârea nr. 140/2014 pentru aprobarea Regulamentului privind accesul judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție la informații clasificate secrete de stat și secrete de serviciu (www.csm1909.ro/csm/linkuri/11_02_2014__65297_ro.PDF).

²¹ CEDO, hotărârea din 16 februarie 2000, în cauza Rowe și Davis *contra* Marii Britanii, parag. 61 (www.echr.coe.int).

fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, ”cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile (s.n.)”. Principiul este deci cel al aplicării normei mai favorabile drepturilor omului, fie internă, fie internațională²². Or, în situația pe care o analizăm, norma mai favorabilă inculpatului este cea din legislația națională [art. 352 alin. (11)-(12) C.proc.pen.], întrucât nu permite o soluție de condamnare întemeiată pe probe la care apărarea nu a avut acces.

În ansamblu, analizând legislația în materia securității naționale, considerăm că un aspect pozitiv se identifică în preocuparea legiuitorului de a consacra garanții adecvate împotriva intruziunilor nejustificate în viața privată a persoanelor. Legislația privind securitatea națională a fost aspru și constant criticată la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului; odată cu momentul 1 februarie 2014 se poate constata o încercare, în parte reușită, de compatibilizare cu cerințele ce decurg din jurisprudența instanței europene. Spre exemplu, s-au enumerat clar procedeele intruzive pe care serviciile de informații le pot utiliza pentru rațiuni legate de securitatea națională, s-a impus o limită a duratei pentru care aceste măsuri pot fi folosite, s-a detaliat procedura de urmat pentru obținerea autorizării judecătorești asupra acestor măsuri.

Deși fără îndoială pozitiv, după părerea noastră procesul legislativ în această materie a rămas totuși la jumătate. Am remarcat spre exemplu dispozițiile legale care instituie controlul unui judecător asupra procedeelelor de obținere a informațiilor de securitate națională prin restrângeri ale exercițiului unor drepturi cetățenești fundamentale. Totuși, am subliniat și că, în condițiile în care magistratul nu are acces la dosarul deținut de serviciul de informații solicitant, acest control riscă să se transforme într-unul mai degrabă afirmat decât efectiv. De asemenea, am sesizat – în notă pozitivă – instituirea obligației de informare a persoanei supravegheate după ce măsurile au încetat. Nu mai puțin însă am constatat că, prin modul de formulare a excepțiilor de la această îndatorire (și care sunt permise de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului), rolurile par mai degrabă inversate: notificarea devine excepția, lipsa ei regula.

Rolul serviciilor de informații în societatea actuală, amenințată de forme extreme de terorism și de frecvente atacuri cibernetice (pentru a ne referi doar la o mică parte dintre riscuri), este fără îndoială esențial pentru păstrarea democrației. Nu credem că poate fi concepută funcționarea unui stat fără activitatea pe care aceste instituții publice o desfășoară, iar necesitatea ei devine pe zi ce

---

²² C.L. Popescu, *Protecția internațională a drepturilor omului – surse, instituții, proceduri*, Ed. All Beck, București, p. 266.

trece mai acută. Negarea acestei realități nu constituie decât o expresie a atitudinilor de rea-credință. Ne întrebăm în aceste condiții de ce legislația din țara noastră lasă în continuare loc unor dubii și susceptibilități asupra a ceea ce trebuie să însemne caracterul legal al procesului secret de obținere a informațiilor, dând naștere unei impresii permanente de subiectivism și de încercare de ocolire a controlului exterior și independent asupra activității de securitate națională. Credem că legiferarea unor reguli clare, care să elimine ideea că se urmărește numai un control de ordin formal, ar răspunde mult mai adecvat imperativelor ce trebuie imprimate unei societăți care dorește să evolueze echilibrat în direcția civilizației occidentale.

Cel de-al V-lea capitol destinat analizei instituțiilor juridice iese din sfera procedurilor în materie penală sau a investigațiilor privind amenințările de securitate națională, tratând însă o problemă la fel de importantă ca cea a politicii penale a statului, anume situația persoanelor care își desfășoară întreaga viață privată sub stricta supraveghere și sub controlul permanent al autorităților statului. Atunci când discutăm de intimitatea persoanelor lipsite de libertate nu mai suntem în prezența unor ingerințe punctuale din partea autorităților publice, ci într-o ipoteză de viață privată circumscrisă restricțiilor și ingerințelor, de data aceasta cu scop preventiv în principal.

De la dreptul fiecărei persoane de a cunoaște datele pe care autoritățile statului le dețin și le stochează despre sine și capacitatea acesteia de a controla informațiile ajungem, în cazul persoanelor condamnate, la dreptul de a consulta dosarul individual și de a obține fotocopii ale documentelor existente la dosar, drept ce are ca premisă o lipsă de control a individului față de datele ce sunt colectate și stocate în mediul penitenciar.

Motivul pentru care am considerat că este necesară analiza situației persoanelor condamnate este în principal determinat de răsturnarea drepturilor recunoscute. Ceea ce pentru persoanele aflate în libertate reprezintă o derulare normală a vieții private pentru deținuți constituie, de cele mai multe ori, o excepție de care beneficiază în anumite condiții și cu caracter temporar. Un aspect în sensul celor expuse anterior vizează comunicarea deținutului cu lumea din exterior, fie în mod direct, fie prin mijloace de comunicare la distanță. Prin art. 63 din Legea nr. 254/2013 se garantează deținutului dreptul la corespondență, atât cu autoritățile publice (dreptul la petiționare), cât și cu persoane din cercul său social privat dar doar în anumite limite, pe o durată redusă de timp și cu posibilitatea încetării dreptului ca sancțiune disciplinară.

În același fel, pentru menținerea relațiilor cu persoanele din cercul intim, legea prevede posibilitatea ca cel condamnat să primească vizite și pachete cu bunuri, să fie informat cu privire la

situațiile familiale deosebite și să beneficieze de vizite intime, dar dreptul este circumscris regulilor de securitate ale spațiului de detenție și comportamentului persoanei deținute.

Analiza legislației în materia exercitării și limitării dreptului la viață privată a condus la dedicarea **ultimului capitol** din lucrarea de doctorat propunerilor de *lege ferenda* și concluziilor privind stadiul legislației și practicii în acest domeniu.

În ansamblu, teza de doctorat se dorește a fi o analiză asupra modului în care statul român își îndeplinește obligațiile pozitive și negative de a proteja una dintre valorile sociale cele mai importante pentru ființa umană: viața sa privată.

Tratarea s-a realizat cu dorința de a nu ocoli vreuna dintre problemele care prezintă importanță pentru acest subiect. Soluțiile propuse au la bază argumente derivate din legislația internă și din cea occidentală și din jurisprudența instanțelor naționale și a celor străine, fie din alte state, fie la nivel internațional. Interpretările nu se doresc exhaustive și nici nu au pretenția că sunt singurele posibile sau admisibile. Sunt însă întotdeauna fundamentate pe argumente logico-juridice, plecând de la premisa că, în drept, orice dezbateră se întemeiază pe întrebarea esențială ”De ce?”.

BIBLIOGRAFIE

I. Tratate, cursuri, monografii

1. Aionițoaie C., Sandu I.-E. (coordonatori), Bercheșan V., Butoi T., Marcu I., Pălănceanu E., Pletea C., Stancu E., *Tratat de tactică criminalistică*, Ed. Carpați, 1992, ediția a 2-a revăzută și completată
2. Alecu Gh., Barbăneagră A., *Reglementarea penală și investigarea criminalistică a infracțiunilor din domeniul informatic*, Ed. Pinguin Book, București, 2006
3. Antoniu G. (coordonator), Bulai C., Duvac C., Griga I., Ivan Gh., Mitrache C., Molnar I., Pascu I., Pașca V., Predescu O., *Explicații preliminare ale noului Cod penal*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2010
4. Antoniu G. (coordonator), Boroș Al., Bulai B.-N., Bulai C., Daneș Șt., Duvac C., Guyu M.-K., Mitrache C., Mitrache Cr., Molnar I., Ristea I., Sima C., Teodorescu V., VasIU I., Vlăsceanu A., *Explicații preliminare ale noului Cod penal*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2011
5. Antoniu G. (coordonator), Duvac C., Lămășanu D.I., Pascu I., Sima C., Toader T., VasIU I., *Explicații preliminare ale noului Cod penal*, vol. III, Ed. Universul Juridic, București, 2013
6. Antoniu G., Popa M., Daneș Șt., *Codul penal pe înțelesul tuturor*, Ed. Politică, București, 1970
7. Aristotel, *Politica*, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2010
8. Barbarii L., *Investigația ADN în slujba justiției – Note de curs*, www.legmed.ro/doc/cursuladnpentruinm_sept2009.pdf
9. Barbu C., *Ocrotirea persoanei în dreptul penal al R.S. România*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1977
10. Basarab M., *Drept penal. Partea generală*, vol. II, Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1992
11. Basarab M., Pașca V., Mateuș Gh., Butiuc C., *Codul penal comentat. Vol. I. Partea generală*, Ed. Hamangiu, 2007
12. Basarab M., Pașca V., Mateuș Gh., Medeanu T., Butiuc C., Bădilă M., Bodea R., Dungan P., Mirișan V., Mancaș R., Miheș C., *Codul penal comentat. Vol. II. Partea specială*, Ed. Hamangiu, 2008
13. Bercheșan V., *Cercetarea penală (Criminalistică, teorie și practică). Îndrumar complet de cercetare penală*, Ed. Icar, București, 2001

14. Bîrsan C., *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2005
15. Bodunescu I., *Terorism – fenomen global*, Ed. Odeon, București, 1997
16. Boroi Al., *Drept penal. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2011
17. Butiuc C., *Infracțiunea complexă*, Ed. All Beck, București, 1999
18. Carey G.W., *Common Ground – The Founding Era*, First Principles Journal, 2012
19. Chiș I., *Drept execuțional penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2013
20. Cristescu D.I., *Investigarea criminalistică a infracțiunilor contra securității naționale și de terorism*, Ed. Solness, Timișoara, 2004
21. Diaconescu H., *Infracțiunile în legi speciale și legi extrapenale*, Ed. All, București, 1996
22. Diaconescu O., *Interceptarea, între informare și dezinformare*, Ed. Globus, București, 1999
23. van Dijk P., van Hoof F., van Rijn A., Zwaak L., *Theory and practice of the European Convention of Human Rights*, 4th edition, Intersentia, Antwerpen – Oxford, 2006
24. Dobrinoiu M., *Infracțiuni în domeniul informatic*, Ed. All Beck, București, 2006
25. Dobrinoiu V., Lazăr V., *Infracțiunile contra capacității de apărare a României*, Ed. Militară, București
26. Dobrinoiu V., Neagu N., *Drept penal. Partea specială. Teorie și practică judiciară*, Ed. Universul Juridic, București, 2011
27. Dobrinoiu V., Hotca M.A., Gorunescu M., Dobrinoiu M., Pascu I., Chiș I., Păun C., Neagu N., Sinescu M.C., *Noul Cod penal comentat. Vol. II. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
28. Dogăriu C., *Identificarea persoanei în medicina legală*, <https://books.google.ro/books?isbn=6068363031>
29. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. I, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1969
30. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., Roșca V., *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. II, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1970
31. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., Roșca V., *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. III, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1971

32. Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., Roșca V., *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. IV, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972
33. Dongoroz V., Kahane S., Antoniu G., Bulai C., Iliescu N., Stănoiu R., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea generală*, vol. I, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1975
34. Dongoroz V., Kahane S., Antoniu G., Bulai C., Iliescu N., Stănoiu R., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea specială*, vol. II, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976
35. Dungan P., Medeanu T., Pașca V., *Manual de drept penal. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2010
36. Filipaș A., *Drept penal român. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2008
37. Ghigheci C., *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014
38. Grădinaru S., *Supravegherea tehnică în Noul Cod de procedură penală*, Ed. C.H. Beck, București, 2014
39. Hamangiu C., *Codul General al României*, Librăria Alcalay, București, 1907
40. Harris D.J., O'Boyle M., Warbrick C., *Law of the European Convention on Human Rights*, Ed. Butterworths, Londra, 1995
41. Hotca M.A., *Codul Penal. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2007
42. Hotca M.A., Dobrinioiu M., *Infrațiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*, Ed. C.H. Beck, București, 2008
43. Ifrim I., *Ocrotirea penală a vieții intime a persoanei*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
44. Ionescu-Dolj I., *Curs de procedură penală română*, Ed. Socec&Co., București, 1937
45. Jacobs F., White R., Ovey C., *The European Convention on Human Rights*, 5th Edition, Oxford University Press, 2010
46. Kant I., *Critica rațiunii practice*, Ed. IRI, București, 1995
47. Kilkelly U., *The right to respect for private and family right – A guide to the implementation of article 8 of the European Convention of Human Rights*, Directorate General of Human Rights Council of Europe, 2003
48. Lenkin L., *The Age of Rights*, Columbia University Press, New York, 1990

49. Lindan R., *Le droit de la personalite*, Dalloz, Paris, 1974
50. Loghin O., *Drept penal român. Partea specială*, vol. I, Casa de editură și presă Șansa și Ed. Universul, București, 1994
51. Loghin O., Filipaș A., *Drept penal. Partea specială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983
52. Micu B., Păun A.-G., Slăvoiu R., *Procedură penală*, Ed. Hamangiu, București, 2015, ediția a 2-a
53. Moreham N.A., *The Right to respect private life in the european convention on human rights: A re-examination*, EHRLR, issue 1, Sweet & Maxwell Ltd., 2008
54. Neagu I., *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, ediția a III-a revăzută și adăugită
55. Neagu I., Damaschin M., *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014
56. Neagu I., Damaschin M., *Tratat de procedură penală. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2015
57. Patenaude P., *La protection des conversations en droit privé*, Paris, 1976
58. Pascu I., Dima T., Păun C., Gorunescu M., Dobrinoiu V., Hotca M.A., Chiș I., Dobrinoiu M., *Noul Cod penal comentat. Vol. I. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
59. Popescu C.L., *Protecția internațională a drepturilor omului – surse, instituții, proceduri*, Ed. All Beck, București
60. Rătescu C.G., Aznavorian H., Ionescu-Dolj I., Pop T., Periețeanu I.Gr., Papadopolu M.I., Dongoroz V., Pavelescu N., *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, vol. I, Ed. Librăriei Socec & Co., București, 1937
61. Rătescu C.G., Aznavorian H., Ionescu-Dolj I., Pop T., Periețeanu I.Gr., Papadopolu M.I., Dongoroz V., Pavelescu N., *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, vol. II, Ed. Librăriei Socec & Co., București, 1937
62. Rătescu C.G., Aznavorian H., Ionescu-Dolj I., Pop T., Periețeanu I.Gr., Papadopolu M.I., Dongoroz V., Pavelescu N., *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, vol. III, Ed. Librăriei Socec & Co., București, 1937
63. Renucci J.F., *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Ed. Hamangiu, 2009
64. Rieffer B.A., *Religia, Politica și Drepturile Omului – Înțelegerea rolului pe care creștinismul l-a avut în promovarea drepturilor omului*, Human Rights and Human Welfare, vol. 6, 2006

65. Saltzburg St.A., Capra D.J., *American Criminal Procedure: Investigative, Cases and Commentary*, 5th Edition, West Academic Publishing, 2014
66. Solove D.J., *Understanding Privacy*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 2009
67. Solove D.J., Schwartz P.M., *Privacy Law Fundamentals*, IAPP Publications, 2013
68. Stoica O.Aug., *Drept penal. Parte specială*, Cluj-Napoca, 1976
69. Streteanu F., *Tratat de drept penal*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2008
70. Suciuc C., *Criminalistică*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1972
71. Tanislav E., *Enigmele cenzurii corespondenței*, Ed. Artemis, București, 1996
72. Tanislav E., *Dreptul la intimitate*, Ed. Eminescu, București, 1997
73. Tanislav E., *Dreptul la singurătate*, Ed. Semne, București, 1998
74. Tanoviceanu I., *Curs de drept penal*, vol. II, Atelierele grafice Socec&Co, București, 1912
75. Tanoviceanu I., *Tratat de drept și procedură penală*, vol. IV, Tipografia Curierul Judiciar, 1924, ed. a II-a revăzută și completată de V. Dongoroz, C. Chiseliță, Șt. Laday, E.C. Decusară
76. Theodoru Gr., *Tratat de Drept procesual penal*, Ed. Hamangiu, București, 2008, ediția a 2-a
77. Thomson J.J., *The right to privacy in Philosophical Dimensions of Privacy*, ed. Ferdinand David Schoeman, 1984
78. Toader B., *Paradigma Cloud Computing*, Universitatea Politehnică București, Facultatea de Electronică, Telecomunicații și Tehnologia Informației, București, 2012
79. Toader T., *Drept penal. Partea specială*, Ed. Hamangiu, 2007, ed. a 2-a, revizuită și actualizată
80. Trancă A., Trancă D.C., *Infrațiunile informatice în noul Cod penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2014
81. Trechsel S., *Human Rights in criminal proceedings*, Oxford University Press, 2006
82. Tudoran M.V., *Teoria și practica interceptărilor și înregistrărilor audio sau video judiciare*, Ed. Universul Juridic, București, 2012
83. Udrioiu M., *Drept penal. Partea specială. Noul Cod penal*, Ed. C.H. Beck, București, 2014
84. Udrioiu M., *Procedură penală. Partea generală. Noul Cod de procedură penală*, Ed. C.H. Beck, București, 2014
85. Udrioiu M., *Procedură penală. Partea specială. Noul Cod de procedură penală*, Ed. C.H. Beck, București, 2014

86. Udroi M., Predescu O., *Protecția europeană a drepturilor omului și procesul penal român. Tratat*, Ed. C.H. Beck, București, 2008
87. Udroi M., Slăvoiu R., Predescu O., *Tehnici speciale de investigare în justiția penală*, Ed. C.H. Beck, București, 2009
88. Vasiliu T., Pavel D., Antoniu G., Daneș Șt., Dăringă Gh., Lucinescu D., Papadopol V., Popescu D., Rămureanu V., *Codul penal comentat și adnotat. Partea generală*, Ed. Științifică, București, 1972
89. Vasiliu T., Pavel D., Antoniu G., Daneș Șt., Dăringă Gh., Lucinescu D., Papadopol V., Popescu D.C., Rămureanu V., *Codul penal comentat și adnotat. Partea specială*, vol. I, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1975
90. Vasiliu T., Pavel D., Antoniu G., Daneș Șt., Dăringă Gh., Lucinescu D., Papadopol V., Popescu D.C., Rămureanu V., *Codul penal comentat și adnotat. Partea specială*, vol. II, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1977
91. Vasiliu I., *Informatica juridică și drept informatic*, Ed. Albastră, Cluj-Napoca, 2002
92. Vasiliu I., Vasiliu L., *Prevenirea criminalității informatice*, Ed. Hamangiu, București, 2006
93. Volonciu N., Barbu A., *Codul de procedură penală comentat. Art. 62 – 135. Probele și mijloacele de probă*, Ed. Hamangiu, 2007
94. Volonciu N., Uzlău A.S. (coordonatori), Moroșanu R., Văduva V., Atasiei D., Ghigheci C., Voicu C., Tudor G., Gheorghe T.-V., Chiriță C.M., *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, 2014
95. Wagner DeCew J., *In pursuit of privacy: Law, Ethics and the rise of technology*, 1997
96. Zanfir G., *Protecția datelor personale. Drepturile persoanei vizate*, Ed. C.H. Beck, București, 2015
97. Zarafiu A., *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, București, 2014

II. Articole, studii

1. Amza T., Moraru D.I., *Unele aspecte criminologice privind terorismul religios*, în *Criminalistica* nr. 5/2006
2. Antoniu G., *Observații cu privire la anteproiectul unui al doilea nou Cod penal (II)*, în *RDP* nr. 1/2008

3. Apostol D., Bărbăcioru T., *Interceptările și înregistrările audio-video în situații speciale*, în RDP nr. 1/2009
4. Asociația Baroului American. Inițiativa juridică pentru Europa centrală și Eurasia, *Aspecte de practică privind percheziția și arestarea preventivă*, <http://apps.americanbar.org/rol/publications/romania-issues-practice-search-arrest-warrants-rom.pdf>
5. Bălan G., *Poziția specială a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București în procesul de apărare a securității naționale*, în *Criminalistica* nr. 5/2006
6. Boroș Al., Popescu M., *Dreptul la intimitate și la viață privată. Elemente de drept comparat*, în *Dreptul* nr. 5/2003
7. Buneci P., *Actele premergătoare efectuate în vederea începerii procesului penal*, în Asociația Criminaliștilor din România, *Metode și tehnici de identificare criminalistică*, București, 2006
8. Ciuncan D., *Folosirea armei la săvârșirea infracțiunii de violare de domiciliu*, în RDP nr. 2/1996
9. Coca G., *Interceptarea și înregistrarea comunicărilor de unele organe speciale*, în RDP nr. 4/2006
10. Cocuța Gh., Cocuța M., *Înregistrarea audio efectuată de denunțator în condiții de clandestinitate nu este mijloc de probă. Competența procurorului de a certifica o asemenea înregistrare. Art. 91⁶ alin. 2 din Codul de procedură penală*, în *Dreptul* nr. 7/2004
11. Constantin A., *Este garantat secretul corespondenței?*, în RDP nr. 3/2007
12. Cristescu D.I., *Discuții în legătură cu conținutul actelor premergătoare*, în *Dreptul* nr.3/1995
13. Cristescu D.I., *Interceptarea comunicărilor, înregistrările audio-video, filmările și fotografierea – procedee probatorii în procesul penal român*, în *Pro Lege*, nr. 2/2001
14. Cristescu D.I., Enescu V.C., *Puncte de vedere privind administrarea și expertizarea probelor multimedia*, www.juridice.ro.
15. David G., Jebelean M., *Violarea vieții private în noul Cod penal (I)*, în CDP nr. 3/2012
16. Diaconu D.-V., *Supravegherea video, audio sau fotografierea și pătrunderea în spații private*, www.juridice.ro.
17. Diaconu D.-V., *Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare, procedee probatorii în NCPP*, www.juridice.ro.
18. Dobrinou M., *Accesul ilegal la poșta electronică*, în RDP nr. 3/2008
19. Dobrinou M., Romițan C.R., *Divulgarea secretului profesional într-o modalitate specială*, în RDP nr. 1/2003

20. Dungan P., *Violarea secretului corespondenței potrivit Noului Cod penal*, în RDP nr. 2/2006
21. Gârbuleț I., Grădinaru S., *Valoarea probatorie a înregistrărilor audio sau video efectuate în cauzele penale*, revcurentjur.ro/arhiva/attachments_201201/recjurid121_8FR.pdf.
22. Goldfoot J., *The physical Computer and the Fourth Amendment*, Berkley Journal of Criminal Law, vol. 16, art. 3, Iss. 1 – 2011
23. Gorunescu M., *Ordinul de protecție în legislația românească*, www.juridice.ro
24. Gorunescu M., Corlățeanu S., *Delictelor informatice potrivit noului Cod penal*, în RDP nr. 1/2007
25. Grofu N., *Reflecții referitoare la percheziția informatică*, în Dreptul nr. 6/2010
26. Ioniță Gh.-I., *O analiză comparativă a modului în care au fost implementate, în legislațiile naționale, unele dintre măsurile prevăzute de convenția privind criminalitatea informatică*, www.studia.law.ubbcluj.ro/articol.php?articollid=371
27. Kang J., *Information Privacy in Cyberspace Transactions*, Stanford Law Review, nr. 50, 1998
28. Kövesi L.C., *Accesul și supravegherea sistemelor de telecomunicații și informatice. Mijloace de probă*, în Dreptul nr. 7/2003
29. Kuglay I., Șinc Al., *Începerea urmăririi penale cu privire la faptă, condiție pentru emiterea mandatului de supraveghere tehnică*, www.juridice.ro
30. Lassen E.M. (editor), Mayrhofer M., Vedel Kessing P., Sano H.-O., García San José D., Jørgensen R.F., *Raport privind factorii care facilitează sau inhibă protecția drepturilor omului*, 2014
31. Mateuț Gh., *Sinteză a discuțiilor purtate în literatura de specialitate în materia actelor premergătoare necesare începerii urmăririi penale*, în Dreptul nr. 12/1997
32. Moleanu A.C., *Utilizarea interceptărilor și înregistrărilor convorbirilor telefonice obținute în baza unui mandat de siguranță națională în procesul penal*, <http://www.forumuljudecatorilor.ro/wp-content/uploads/Art-14-Forumul-judecatorilor-nr-4-2009.pdf>.
33. Mureșan A., *Violarea vieții private în noul Cod penal (II)*, în CDP nr. 3/2012
34. Nica D.D., *Raportul juridic dintre prezumția legală a legitimei apărări și infracțiunea de violare de domiciliu*, în Dreptul nr. 8/2006
35. Niculeanu C., *Considerații referitoare la conținutul infracțiunii reglementate de art. 37 alin. 2 din Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului*, în Dreptul nr. 3/2007

36. NIST Cloud Computing Forensic Science Working Group, Information Technology Laboratory, *Cloud Computing Forensic Science Challenges*, iunie 2014, csrc.nist.gov/publications/drafts/nistir-8006/draft_nistir_8006.pdf
37. Oancea D., *Criminalitatea informatică*, http://www.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/criminalitatea_informatica.pdf.
38. Oncescu C., *Excluderea probelor vs. nulități. Sancțiuni procedurale distincte*, www.juridice.ro
39. Oncescu C., *Probele obținute prin supravegherea tehnică ce vizează raportul dintre avocat și suspectul ori inculpatul pe care acesta îl apără sunt nelegale, fără excepție*, www.juridice.ro
40. Onica Jarka B., *Terorismul – crimă sau delict internațional*, în *Dreptul* nr. 2/2002
41. Pădurean P.-A., *Necesitatea modificării urgente a NCPP*, www.juridice.ro
42. Pârvu L.-N., *Modificările și completările aduse Codului de procedură penală în privința percheziției. II.*, în *Dreptul* nr. 2/2004
43. Petrișor S., *Interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice și controlul și cenzura corespondenței scrise. Respectare sau ignorare a exigențelor CEDO în materia dreptului la viață privată și de familie?*, studia.law.ubbcluj.ro/articol.php?articollId=470
44. Popa R.A., *Aspecte teoretice și practice referitoare la metodele speciale de supraveghere sau cercetare prevăzute în Codul de procedură penală*, în *Dreptul* nr. 6/2015
45. Popescu C.-L., *Aspecte procesual penale privind atribuțiile cadrelor de informații și ale procurorului în activitatea de culegere de informații privind siguranța națională a României*, în *Pro Lege* nr. 1/1996
46. Popescu L., *Înregistrările audio-video*, în *Pro Lege* nr. 3/2001
47. Sabău G.V., Cioia P., *Unele considerații referitoare la protecția juridică a vieții private prin mijloace de drept penal*, în *Dreptul* nr. 9/2012
48. Sieber U., *Legal aspects of computer-related crime in the information society – COMCRIME-Study*, www.oas.org/.../COMCRIME%20Study.pdf
49. Slăvoiu R., Dumitrescu C., *Observații cu privire la noua reglementare procesual penală în materia interceptării și înregistrării convorbirilor sau comunicărilor*, în *Dreptul* nr. 2/2007
50. Solove D.J., *Conceptualizing Privacy*, *California Law Review*, vol. 90, issue 4, *Berkley Law Review*, 2002
51. Ștefan C.-E., *Aspecte teoretice și practice referitoare la procedura dării în urmărire*, în *Dreptul* nr. 7/2010

52. Ștefan C.-E., *Abordări teoretice și practice referitoare la instituția percheziției corporale*, în *Dreptul* nr. 7/2012
53. Tanislav E., *Ocrotirea penală a dreptului la intimitate*, în *RDP* nr. 3/1998
54. Tanislav E., *Ocrotirea vieții intime a persoanei. Reflecții*, în *RDP* nr. 2/2000
55. Tanislav E., *Protecția penală a dreptului la intimitate în perspectiva noului Cod penal*, în *Dreptul* nr. 8/2003
56. Tomas Gomez Arostegui H., *Defining private life under the European Convention on Human Rights by referring to reasonable expectations*, *California Western International Law Journal*, vol. 35, nr. 2, 2005
57. Truichici A.-M., *Implicații penale referitoare la inviolabilitatea corespondenței*, în *Dreptul* nr. 12/2008
58. Țuculeanu Al., *Modificările și completările aduse Codului de procedură penală în privința percheziției. I.*, în *Dreptul* nr. 2/2004
59. Uța I.C., *Considerații pe marginea competenței organelor care efectuează interceptările și înregistrările audio sau video*, în *Dreptul* nr. 6/2008
60. Warren S.D., Brandeis L.D., *The Right to Privacy*, *Harvard Law Review*, vol. 4, nr. 5/1890

III. Culegeri de practică judiciară

1. V. Papadopol, M. Popovici, *Repertoriu alfabetic de practică judiciară în materie penală pe anii 1976-1980*, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1982
2. V. Papadopol, Șt. Daneș, *Repertoriu de practică judiciară în materie penală pe anii 1981-1985*, Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1989
3. D. Lupașcu, N. Alexandru, L.-L. Zglimbea, V. Costiniu, I. Dragomir, C. Jipa, R. Găgescu, R.-A. Popa, *Culegere de practică judiciară a Tribunalului București 1994-1997*, Ed. All Beck, București, 1999
4. Tribunalul București, *Culegere de practică judiciară în materie penală 2000-2004*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2007
5. I. Ciolcă, *Problele în procesul penal. Practică judiciară*, Ed. Hamangiu, 2011, ediția a II-a
6. V. Văduva, *Infracțiuni contra libertății persoanei. Jurisprudență comentată și reglementarea din noul Cod penal*, Ed. Hamangiu, 2012

7. R. Chiriță (coordonator), I. Seuche, A. Gaje, M. Farcău, B. Pantea, R.F. David, R. Mariș, O. Bordea, *Dreptul la viață privată și de familie. Jurisprudență C.E.D.O.*, Ed. Hamangiu, 2013
8. *Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei*, Fundația Konrad Adenauer, Ed. C.H. Beck, București, 2014, ediția a 2-a

IV. Surse web

1. www.avocatura.com
2. www.cdep.ro
3. www.constitution.org
4. www.cpt.coe.int
5. www.csm1909.ro
6. www.curia.europa.eu
7. www.dataprotection.ro
8. www.echr.coe.int
9. www.forumuljudecatorilor.ro
10. www.juridice.ro
11. www.jurisprudentacedo.com
12. www.jurisprudența.com
13. www.jurisprudenta.org
14. www.just.ro
15. www.law.cornell.edu
16. www.legeaz.net
17. www.legislationline.org
18. www.portal.just.ro
19. www.revcurentjur.ro
20. www.scj.ro
21. www.studia.law.ubbcluj.ro